

W. BIEGAŃSKIEGO · W · CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁĘCZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

PRENUMERATA WYNOŚI: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartałnia rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od g. 8—10 wiecz. Reklamosi nadesł. redakcja nie zwraca.

CENA

6 GROSZY

CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz pettytowy jednoszpaltowy lub jego miejsce. Nadesłane k. 50, przed tekstem k. 40, za tekstem: 3 kol. i nekrologi po kop. 25, na 4 kol. po kop. 20. Drobne ogłoszenia po kop. 3 za wyraz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenia treści matry omiarnie o 50 proc. drożej. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują wszystkie księgarnie, kantory i biura ogłoszeń: w Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

Adres REDAKCJI I ADMINISTRACJI CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 38. — TELEFON Nr. 50.

„Do was, bracia chłopci!”

Pod takim tytułem wydał broszurkę wykształcony włościanin, Jan Smoła, znany już z wielu artykułów w wielu pismach.

Słusznie za motto swej pracy p. Smoła wziął piękny czterowiersz Wyściańskiego:

„Jest tyle sił w narodzie,
Jest tyle mnogo ludzi;
Niechajże w nie duch wstąpi
I śpiące niech pobudzi.”

Bo zwraca głos swój gorący do tych olbrzymich sił narodu nierozbudzonych, nierozwiniętych, do rzesz chłopskich i robotniczych. „Ja oświadczenie—mówi autor—znalazłem się w tak szczęśliwym położeniu, że mogłem się uczyć, więc z serca chciałem się podzielić swymi skromnymi zdobyczami i chciałem służyć swą radą”, przyczynić się do tego, by miljonowe rzesze stały się obywatelami kraju, aby silnym ramieniem dźwignęły wielkość ojczyzny, aby zrozumiały wszystkie swe obowiązki i zdobywały wszystkie należne im prawa.

Przedewszystkiem autor prostuje szkodliwe i fałszywe sądy o położeniu ludu w dawnej Polsce. Tymczasem, że było wiele krzywd i niesprawiedliwości, ale wtedy wszędzie było to samo; w Polsce wcześniej, niż gdzieindziej, pojawiły się głosy, domagające się naprawy stosunków i sprawiedliwości; wcześniej, niż gdzieindziej, usiłowano naprawić układ społeczny i ekonomiczny.

Następnie p. Smoła wskazuje wielkie niebezpieczeństwo, grożące życiu narodowemu i niewiary w usiłowania rodaków, od nieufności względem naszych „władz polskich”—Komitetów Obywatelskich, Rad Opiekuńczych. „Do swojej władzy dążmy — wola, — bo sami będziemy mieć w nich udział, bo ją będziemy mogli zawsze zmieniać i poprawiać. Szanujmy nasze Komitety i Rady, a także współpracujmy z nimi i pomagajmy im, domagając się, aby dawano nam w nich udział.

A co robicie mamy? Na to pytanie odpowiada:

„My sami Polskę budować musimy, bo nie dadzą jej nam obcy z łaski bez współdziałania i wysiłków naszych, ani nie zbudują jej w całej pełni inne warstwy, których przecież jest garstka”. Dla tej budowy „miłujmy ojczyznę naszą, wykonywajmy wszystkie prace i obowiązki, a za cel postawmy sobie samorządna, niepodległa Polska”.

A ojczyznę miłować trzeba nie słowem; trzeba spełniać, co do nas należy, jako do ludzi i do obywateli, trzeba dążyć do wszystkiego, co daje rozwój i polepszenie”. A więc, trzeba się oświecać i kształcić, przysposobiać, pomagać biednym i ubogim, a przede wszystkim „wyrobić w sobie

poczucie obywatela, którego obchodzi los kraju, los narodu, los każdego rodaka”.

„Nasze siły rozwinięte dadzą wielkość i siłę kochanej ojczyźnie—konczy p. Smoła. Bądźmy tem zaklętem wojskiem, o którym krąży gadka, że kiedy się ono zbudzi, wtedy powstanie Polska”.

Niechże głos dzielnego włościanina polskiego skutecznie budzi śpiących.

WOJNA.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 8 września:

Wschodni plac boju.

Front wojsk generała marszałka polnego, ks. Leopolda Bawarskiego.

Nic nowego.

Front generała jazdy Arcyksięcia Karola:

Nad Złotą Lipą, na południowy wschód od Brzeżan i nad Nają-Nową, odparto wielokrotne ataki rosyjskie z wielkimi dla nieprzyjaciela stratami.

W Karpatach przedsięwzięcia niemieckie na południowy zachód od Zielonej i na wschód od Szibotu miały przebieg pomyślny. Silne ataki nieprzyjacielskie na zachód od Ribotu zostały odparte.

Zachodni plac boju.

Nad Somma, na północ od rzeki trwa znaczna działalność artylerji.

Na południe od rzeki, po południu rozgorzały znów walki piechoty. Nacierającego przeciwnika odparto z wielkimi stratami.

Na zachód od Berny poszczególne odcinki okopów pozostały w jego ręku.

Na prawym brzegu Mozy, jak to doniesiono później, utracono w walkach onegdajszych teren na północny wschód od fortu Souville.

Ożywiona obustronna działalność artylerji utrzymuje się w dalszym ciągu.

Balkański plac boju.

Wojska bułgarskie i tureckie zmusiły do odwrotu duże siły rumuńskorosyjskie na północ od Dobrycza.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

Komunikat austriacki.

WIEN. (B. W. T.) Urzędowo donoszą 8 września:

Wschodni plac boju.

Front przeciwko Rumunii.

Nd wczorajszego południa toczą się walki po obydwóch stronach drogi Petroseny—Hatzeg.

Na zachodzie od Csik — Szereda cofnięto nasze wojska przed atakami przeważającego nieprzyjaciela, w góry Hargitta.

Front wojsk gen. kawalerji Arcyksięcia Karola.

W Karpatach i w Galicji wschodniej trwają bez przerwy gwałtowne

walki, które szczególnie na wschodzie od Halicza prowadzone są z wielką zaciętością. Nieprzyjacieli powtórzył tutaj trzykrotnie daremnie natarcia. Wszystkie stanowiska znajdują się w naszym posiadaniu.

Front wojsk gen.-feldmarszałka ks. Leopolda Bawarskiego.

sytuacja nie ulega zmianie.

Wioski piase boju.

Na froncie Pobrzeża, Monte San Gabriele i przełęcz Dol, a na froncie tyrolskim stanowiska nasze na południu od Travnigolo i od doliny Fleimsa znajdowały się w bezustannym ogniu armatnim.

Pomyślne przedsięwzięcie naszych wojsk na wschodzie od Val Morbia przyniosło nam 55 jeńców.

Balkański teren walk.

Słabsze oddziały nieprzyjacielskie, które przekroczyły Vojusę, ponownie odrzucone zostały przez nasze oddziały na brzeg południowy.

Zastępca szefa sztabu generalnego w. Hofer

Feldmarszałek-porucznik.

Komunikat bułgarski.

SOFIA. Sztab generalny donosi 6 września:

Front rumuński:

Na całym froncie potyczki patroli:

Wojska, które posunęły się ku ufortyfikowanemu miastu Tutrakani, przybliżyły się do jego fortyfikacji i zajęły linję na zachód od Dsidir—na zachód od wsi Wiskocy.

Napad nieprzyjacielski w kierunku na Dsidir został z łatwością odparty.

Straże przednie, posuwające się w kierunku Silistrji dotarły do linji Kपालi—Katalda—Alfator Alifok i tym sposobem odcięto obydwie przyczółki mostowe Tutrakani i Silistrji.

Po pomyślnej potyczce wojska nasze zajęły miasta Dobricz, Baloik, Karaznę i Kali Akra, których ludność przyjęła z niedającą się opisać radością.

Front dunajski:

Spokój, z wyjątkiem okolicy Kladovo, gdzie artylerja nasza ostrzeliwała tor kolejowy i dworzec pod Turn Severin, oraz przekładzała w zestawianiu i ruchu pociągów.

Pod Tekją artylerja nasza ostrzeliwała skutecznie boki rowów i tylną linję komunikacyjną nieprzyjaciela, który zajął Orsove.

Komunikat rosyjski.

Urzędowo donoszą, d. 6 września.

Front zachodni.

W Galicji, w okolicy dolnej Horodki, lewego dopływu Dniestru, wojska nasze zdobyły obwarowane stanowiska nieprzyjacielskie i wyparły nieprzyjaciela ku północno-zachodowi. Liczba wziętych w tej okolicy jeńców wzrosła, według obliczeń dotychczasowych, do 4 500, wśród nich 2 000 Niemców.

Dolne Karpaty:

Nasz pochód trwa. Wojska nasze zajęły szereg wzgórz i odparły liczne ponowne ataki nieprzyjacielskie.

Front kaukaski.

Na zachodzie od jeziora Wan angielskie samochody opancerzone wypędziły Turków z wioski Liz (36 km. na północnym wschodzie od Murzu) i Czuhur-Norszemi (12 km. na północnym zachodzie od Murzu).

Front bałkański:

Wojska niemiecko-bułgarskie atakują Rumunów w okolicy Tutrakanu.

Komunikat rumuński.

BUKARESZA. (B. W.) Urzędowo donoszą 7 września:

Front północny i północno-zachodni: Niewielkie potyczki. Przy zdobyciu góry Jarost, przez posuwające się w dolinie Uzu wojska nasze, zdobyliśmy 16 skrzyń z nabojami dum-dum.

Front południowy:

Ataki nieprzyjacielskie na Tutrakan zostały odparto. Siła tych ataków słabnie. Wróg zdaje się być zmęczonym. Ostrzeliwał on miejscowości Elzazbechet, Kalafat i Gruja. Baterie nasze zmusiły do cofnięcia się monitory nieprzyjacielskie.

Wojna w powietrzu:

Samoloty nieprzyjacielskie obrzucały bombami Bukareszt, gdzie uszkodziły cztery domy. Dwóch mężczyzn i jedna kobieta odniosły rany. Rzucano również bomby na Piatra-Neamtz, Ploesci, Konstancę i Bechet, przyczyniając niewielkie szkody.

Zajęcie Tutrakanu.

SOFIA, 8 | 9. (Urzędowo), Dnia 6 września o godz. 2 m. 39 po południu po zawziętej walce na drugiej linii obronnej na południu od miasta Tutrakan, w ręce nasze wpadła zbudowana w rodzaju oszańcowania mostowych twierdza Tutrakan. Garnizon twierdzy kapitulował. Do niewoli wzięto 34, 35, 36, 40, 74, 79, 80 i 84 pułki piechoty, dwa bataliony pułku żandarmerji, 5 ty pułk haubic i 3 pułk artylerji ciężkiej. Zdobyto całą artylerję forteczną, wiele amunicji, karabinów, mitraliez i innego materiału wojennego. Dokładna liczba jeńców i zdobyczy będzie dopiero ustalona. Dotychczas naliczono 400 oficerów, w czem 3 ch komendantów brygad i 21.000 jeńców nieranionych. Następnie wśród zdobyczy znajdują się dwa sztandary i przeszło 100 dział najnowszej konstrukcji.

W przededniu ważnych wypadków.

BERNO, 8 | 9. Prasa włoska omawia wczorajszą rozmowę Sonnina z Bosellim w urzędzie spraw zagranicznych i przypuszcza, że długotrwałość rozmowy, oraz ścisłe zachowanie jej treści w tajemnicy, wskazuje na ważność obrad. Głównym tematem rozmowy była akcja na Bałkanach. Przygotowują się ważne wydarzenia, mogące przyczynić się do uspokojenia opinji włoskiej.

Plany akcji Rosjan na Bałkanach.

STOKHOLM 8 | 9. „Moskowskija Wiedomosti“ rozwodzą się szczegółowo nad tem, czy Sofja ma być celem nadchodzącej ofensywy rosyjskiej na Bałkanie.

Korespondent wojenny pisma moskiewskiego usiłuje dowiedzieć, że armja rosyjska powinna iść wzdłuż wybrzeża morskiego, gdzie będzie ona wspierana przez czarnomorską flotę rosyjską i skąd będzie miała najbliższe do—Carogrodu.

Wymarsz przeciwko Sofji ma być

pozostawiony zupełnie Rumunom. Rosjanie sami zrzekają się z góry zaszczytu zajęcia przez nich stolicy Bułgarii, bo dla nich ważniejszym jest zajęcie Carogrodu.

Wznowione natarcia rosyjskie.

BERLIN, 8 | 9. Z oes. król. głównej kwatery prasy wojennej donoszą do lipskich „Neueste Nachrichten“ z dnia 4 b. m.: Rozpoczęte na nowo od dwu dni silne natarcia ze strony rosyjskiej. Prowadzone są w dalszym ciągu z nieustanną gwałtownością. Podczas dnia i nocy czynią rozsjanie wysiłki, aby zachwiać naszym frontem, lub go przełamać za pomocą ognia artyleryjskiego lub w masowych natarciach.

Atak samolotów na Dobrudżę.

BERLIN, 8 | 9. Niemieckie samoloty morskie wykonały dnia 4 września, współdziałając z bułgarskimi siłami lądowymi i morskimi, atak na baterje rumuńskie oraz na utwierdzone stanowiska piechoty rumuńskiej w Dobrudży, a prócz tego na dworzec kolejowy i zbiorniki nafty w mieście portowem Konstancja. Na wszystkie wymienione miejscowości rzucano skutecznie bomby.

Nowe ugrupowanie armji saloniczkiej.

GENEWA 8 | 9. Nowe ugrupowanie się wojsk koalicyi na froncie macedońskim zostało już dokonane. Następcą tronu serbskiego, ks. Aleksander, został zamianowany generałem wojsk koalicyi.

Przygotowania do kampanji wiosennej r. 1917.

LONDYN 8 | 9. Według gazet tułtejszych rząd rosyjski zamówił wielkie ilości sukna dla armji z dostawą na wiosnę.

Ofiary zestrzelonego Zeppelina.

LONDYN, 8 | 9. Zwłoki oficera i żołnierzy zestrzelonego dnia 3 b. m. sterowca niemieckiego pochowano z honorami wojskowymi. Wielki tłum towarzyszył z odkrytymi głowami ceremonij.

Napowietrzna flota koalicyi.

BERNO, 8 | 9. Według prasy włoskiej założono podobno w tych dniach towarzystwo dla przygotowania komunikacji napowietrznej między państwami czwórporozumienia. Latawce konstrukcji włoskiej mają na razie stworzyć połączenie między Medjołanem i Paryżem,

Naczelný wódz rosyjski w Bukareszcie.

BERLIN, 7 | 9. Do Bukaresztu przybył, jak donoszą rozmaite pisma, naczelný dowódca sił rosyjskich w Dobrudży ze swym sztabem.

Zobowiązania Rumunji.

BERNO, 7 | 9. „Giornale d'Italia“ donosi z Petersburga: Rokowania koalicyi z Rumunją zakończone zostały 4 sierpnia podpisaniem układu przez Bratianu i przedstawicieli czwórporozumienia. Rumunja zobowiązała się w 14 dniach po podjęciu ofensywy pomaszzerować na Salonikę.

Japonja i Chiny.

ROTTERDAM, 8 | 9. Według depeszy, otrzymanej „CentralNews“ z Tokio, żołnierze chińscy w Mongolji strzelali ponownie do żołnierzy japońskich. Z obu stron są podobno ofiary.

Z prasy paryskiej.

BERLIN, 7 | 9. Jak wynika z omawianej sytuacji na Bałkanie przez najwybitniejszych krytyków prasy paryskiej, wywarło przekroczenie pogranicza rumuńsko-bułgarskiego przez wojska niemiecko-bułgarskie ogromnie przykre wrażenie. Porozumnik

Roussset daje do zrozumienia, że zajęcie to, którego nie spodziewano się, pokrzyżowało zupełnie plany w Bukareszcie i Petersburgu.

Jedność węgierska.

BUDAPESZT, 8 | 9. Doniesienie Biura Wolffa: W dalszym przebiegu posiedzenia Sejmu węgierskiego, hr. Apponyi, oraz hr. Andrássy i dr. Carolyi atakowali w sposób ostry rząd z powodu braku przenikliwości w ocenie stanowiska Rumunji. Wszyscy mówcy oświadczyli, iż ze względu na poważną chwilę, należy bezwzględnie zachować jedność.

Cesarzowa rosyjska.

STOKHOLM, 8 | 9. Według gazety „Dzień“, cesarzowa rosyjska wkrótce ma udać się na Krym. Uderzającym jest to, że cesarzowa, która za ledwie przed kilkoma dniami przebywała w kwatery głównej i powróciła do Petersburga, przedsięwzięła taką daleką podróż.

Odroczenie ogłoszenia autonomji Królestwa.

STOKHOLM, 8 | 9. Wychodząca w Moskwie „Gazeta Polska“, organ narodowej demokracji, donosi, że ogłoszenie, oczekiwane go ze strony rządu rosyjskiego aktu państwowego w sprawie Polski, zostło odroczone na czas nieograniczony“. Wiadomość taką samą podaje również „Nowoje Wremia“ podkreślając w artykule wstępnym w sposób kategoryczny, że „oficjalna Rosja nie ma w dzisiejszej chwili czasu dla zatwierdzenia sprawy polskiej, bo dla Rosji nadchodzą obecnie bardzo ważne i krytyczne chwile, gdyż całą swoją uwagę powinna ona zwrócić w kierunku wcale innym“.

Kara zesłania na Syberję nie zniesiona.

STOKHOLM, 8 | 9. „Dzień“ donosi, że zamierzone zniesienie kary zesłania na Syberję nie nastąpi, ponieważ minister sprawiedliwości spotkał się w tej mierze z trudnościami natury formalnej.

Niemiec o marjawitach.

W jednym z ostatnich nr. nr. „Berliner Tageblattu“ znajdujemy ciekawą artykuł o marjawitach, piera p. Eryka Koehlera, który, jak widać, mało naogół obeznany z polskimi stosunkami, zwrócił uwagę na oryginalnych duchownych marjawickich, po raz pierwszy za pobytu w Łodzi. Zbliżka jednak zetknął się z nimi dopiero w czasie swego pobytu w Plocku.

P. Koehrer dowiedział się, że w ostatnich czasach rząd rosyjski zaczął jakoby erę ucisku wobec marjawitów.

Temu uciskowi przypisuje autor niemiecki spadek liczbowy marjawitów, którzy z 450,000 (!?) zeszli rzekomo do cyfry 50,000. Dopiero „panowanie niemieckie umożliwiło marjawitom znowu ich zbawienną działalność“. Działalności tej, polegającej na nauczaniu i pracy ręcznej, napatrzył się p. Koehrer w „klasztorze“ marjawickim w Plocku. Był także w szkółce, prowadzonej przez „siostry“ marjawickie, których działalność kulturalną wydaje mu się nieporównanie szacowną. Podziwiał też dzieci marjawickie i mądre ich wychowanie.

„Wesołości z jaką mnie powitały, prawie wszystkie w języku niemieckim, niewymuszony sposób, w jaki bez zwłoki śpiewały przedemną pieśni niemieckie, dowodził jasno, że dobrze się czują pod opieką uprzejmych słóstr“. Cały w końcu sposób

Teatr „PARYSKI” — Tylko 3 występy

Stanisławy Lubicz-Sarnowskiej

Znakomitej artystki teatru „Rozmaitości” w Warszawie
w otoczeniu własnej doborowej trupy

dnia 11-go Września 1916 r.

„B E B E N”

dnia 12-go Września 1916 r.

Panna Maliczewska

dnia 13-go Września 1916 r.

Przyjaciel z Ameryki

Bilety wczesniej do nabycia w cukierni W-go Jackowskiego.

nauczania w szkołach marjawickich przekonywa autora, że marjawici stają się istotnie w czyn wcielać swe sympatyczne zasady, „przynajmniej od chwili, gdy panowanie niemieckie nastarczyło im do tego sposobność”.

Tyle p. Koehrer. Znając serdeczne do niedawna stosunki marjawitów z prawostawiem, moglibyśmy uważać za dość oryginalny ten zwrot ich do kultury zachodu wraz z ciekawymi produkcjami wokalnemi. Znamy jednak dobrze asymilacyjne zdolności duchownych marjawickich, które co prawda do niedawna wskazywały im tylko drogę do... Petersburga. Dziwniejszym wydaje się nam, że sui generis „kultura” marjawicka zaimponowała tak właśnie współpracownikowi wi berlińskiego organu liberalnego.

Delegacja częstochowskiej Straży Ogniowej na Zjeździe w Warszawie.

W Warszawie odbywa się obecnie pierwszy Krajowy Zjazd Straży Ogniowych, na który przybyło 1140 delegatów różnych Straży w Królestwie Polskiem.

Jak pisaliśmy na zjeździe tym częstochowską Straż Ogniową reprezentują pp. dyr. St. Jełowicki, kom. Edw. Brühl, p. J. Kohn i major R. Kieslich. Obecnie donoszą nam, że w dniu pierwszym obrad do przyjazdu na okres trzech dni trwania Zjazdu zaproszono z delegatów prowincji prezesa naszej Straży dyr. St. Jełowickiego i p. Jakóba Kuhna. Po obiorze przyjazdu p. St. Jełowicki w gorących słowach dziękuje przedstawicielom stolicy za serdeczne przyjęcie i witał odrodzoną Warszawę w imieniu delegatów prowincjonalnych. Na zakończenie prezes Jełowicki ofiarował dla Straży ogniowej warszawskiej ślicznej roboty ryngraf z Matką Boską Częstochowską, oraz wniosł projekt, aby przedstawiciele prowincjonalnych straży ogniowych w drzewce nowego sztandaru wbili gwoździe pamiętkowe.

Na Zjeździe tym delegaci Częstochowskiej Straży witali są bardzo serdecznie, jako przedstawiciele jednej z najstarszych w kraju organizacji pożarniczej.

Komendant Straży Ogniowej warszawskiej inż. Tuliszkowski, znany działacz i autor prac z zakresu, pożarnictwa, witając delegatów mówił, że po powstaniu r. 1863 kiedy na prowincji nie spotykamy jeszcze organizacji strażackich pierwszy wprowadza Straż Ogniową, ochotniczą Kalisz, a w niedługim czasie Częstochowa.

Organizowanie tych tak pożytecznych zrzesseń postępowało bardzo powoli.

Główną przyczyną tego szukać należy w przeszkodach, jakie stawiały władze rosyjskie. One bowiem w

Loteria dobroczynna 1916 r. Rady Głównej Opiekuńczej

Wyjątkowo korzystne widoki wygrania przy najniższej cenie biletu.

Główne wygrane:

150,000, 60,000 marek

i wiele wygranych

po 20,000, 10,000 mk. i. t. p.

Cały los	1/3 część losu
10 mk. 30 f.	2 mk. 6 f.

Loteria R. G. O. posiada tylko jedną klasę

i każdy gracz za tę niską cenę bierze udział w rozegraniu

wszystkich powyższych wygranych.

Ciągnięcie będzie się odbywać od 2-go

do 12-go października 1916 roku

publicznie.

Wypłatę wygranych gwarantuje

Bank Handlowy w Warszawie.

Każda loteria komus zysk przynosi.

Loteria R. G. O. przyniesie zysk krajowi. 0159—

dobie popowstaniowej lękały się każdego zrzeczenia, w każdym polskiem stowarzyszeniu dopatrywały się kno-wań i polityki. A już o łączności strażackich organizacji, o komunikowaniu się, o zjazdach—mowy nawet być nie mogło. To też każda straż ogniowa szła samopas prawie, zdana na łaskę i niełaskę losu, utrzymywała się przeważnie z ofiarności publicznej.

Dopiero usiłowania Zarządu Straży Częstochowskiej i specjalne stosunki umożliwiły odbycie podczas wystawy Krajowej w Częstochowie pierwszych konkursowych zbiorowych ówczesnej Straży ogniowych, ale tylko ziemi Piotrkowskiej i wyrobili z wielką trudnością pozwolenie na urządzenie t. zw. konferencji Straży ogniowych w Częstochowie w 1909 r. pod ścisłym nadzorem władz administracyjnych.

Był to właściwie pierwszy większy zjazd ogólnokrajowy”.

Konczy kom. Tuliszkowski, wyrażając jeszcze raz słowa uznania za pożyteczną działalność Straży Ogniowej częstochowskiej”.

Składajcie ofiary na Polską Macierz Szkolną

KRONIKA

Z Jasnej Góry.

W dniu święta Narodzenia Najświętszej Marii Panny liczne rzesze ludu z okolic i wiernych z miasta wypełniły mury klasztorne, wały i podjasnogórze. Wszyscy w cichej modlitwie zanosili błagania do Królowej Korony Polskiej o zmiłowanie i lepszą przyszłość. Uroczystą sumę celebrował ks. prałat Barcz, podniósł kazanie o Narodzeniu Częstochowskiej Pani, wygłosił O. Marjan, a nieszpory na wielkim kościele odprawił O. Bernard.

Napływ pielgrzymów.

Tradycyjnie na dzień 8 września przybyły do Częstochowy więcej i mniej liczne gromadki, by po dwóch latach wojny schylić czoło przed Królową niebios i ziemi. Wśród pielgrzymów nie widzieli się zwykłych różnobarwnych strojnych szat wieśniaczych, nie jaśniały swą bielą sukmany chłopskie i ledwie gdzieniegdzie czerwieniła się zapaska wiejska. Z gromadek pielgrzymów, którzy przybyć mogli najwięcej było ze wsi, należących do okupacji austriackiej przybyli też nieliczni wieśniacy z pod Krakowa, trzy osoby z Kalisza, wielu z Działoszyna, Radziechowiec pow. noworadomskiego, z Kłobucka, Brzeźnicy, Truskolas, Krzepic, z pod Wielunia i ze wsi podmiejskich.

Wszyscy modlili, się żarliwie, a w czasie nabożeństw szlochły i płacze łączyły się grą organów i śpiewem boboznym.

Wobec upału i tłoku było też kilka omdleń, a do c. i k. komendantury na Jasnej Górze przyprowadzono kilku złodziejasków, którzy wierni tradycji chcieli operować jak ongi co im się jednak nie udało.

Dzisiejsza loteria fantowa w parku Staszica.

Dzisiaj więc w niedzielę odbędzie się w parku Staszica zabawa p. n. Wielkiej loterii fantowej pod hasłem: „Częstochowa dla niezamożnej młodzieży szkolnej”. Dwie orkiestry, poczta, wróżba, no i... loteria fantowa dają rękojmię, że o ile tylko dopisze pogoda, to zabawa udać się musi.

Własny bufet pod Kogutkiem czynny już od 10 rano obficie zapatrzoną, będzie chętnie odwiedzany. W samo południe w bufecie tym można będzie dostać flaków, ilość porcji których ściśle ograniczono.

Jesteśmy pewni, że cel i sposobność zapomnienia o troskach życia codziennego, zgromadzą naszą publiczność licznie. Od organizatorów wiemy, że żadnej karoty nie będzie.

Hurtownie prowincjonalne.

Główna Rada opiekuńcza otrzymała od poznańskiego komitetu ratunkowego sumę 600,000 mk. z zastrzeżeniem, że użyta być ma ona na podniesienie handlu polskiego, zwłaszcza na prowincji.

Z funduszu tego rada opiekuńcza postanowiła wydawać pożyczki na kapitał obrotowy lokalnych hurtowni które powstają jako spółki i obowiązane są poddawać się kontroli publicznej i pewien zysk swój przeznaczać na cele społeczne.

Szereg takich hurtowni już powstał zwłaszcza w miasteczkach. Działają one bardzo sprawnie, zwalczając konkurencję nieuczciwą i przysparzają jeszcze, mimo b. niskich cen funduszy miejscowym radom opiekuńczym.

Poniedziałkowy „Bęben“ z Lubicz-Sarnowską.

Jutro zatem w poniedziałek 11-go września w teatrze Paryskim ukaże nam się pierwsza siła dramatyczna teatrów warszawskich Lubicz-Sarnowska w znakomitym „Bębnie“ Webera.

Częstochowa zna „Bębna“ w wykonaniu Romowicz-Piekarskiej. Tem ciekawszym będzie wieczór poniedziałkowy. Pozostałe bilety u p. Jaconkowskiej.

Z Kwesdy Og. Krajowej.

Onegdaj wysłano z Częstochowy do Warszawy sprawozdanie.

Kwesta ogólno-krajowa organizowana pod hasłem „Ratujcie dzieci“ dała dotychczas 470,000 rb. Brak jeszcze danych z dziesięciu powiatów, które powinny zaokrąglić ogólną sumę wpływów do co najmniej półmilionu.

Najwięcej na ten cel dała Łódź i okęg Łódzki, bo 131,000 rb., które w tej okolicy kraju są bardzo potrzebne na akcję ratunkową dzieci.

Warszawa zebrała 61,000 rb., Kalisz 30,000 rb., Płock 6,000 rb., które przeznaczone będą na miejscowe instytucje opieki nad dziećmi.

Kto zgadnie?

W oknie kantoru administracji naszego pisma wystawiliśmy ofiarowany przez M. B. Hoffmana stoik napełniony pięćdzmi.

Pragnący przyczynić się do dobrej sprawy, jednocześnie chcący sam wygrać połowę zawartości stoika, w myśl propozycji ofiarodawcy, za opłatą 10 k. może zgadywać sumę, jaką mieści stoik. Obliczenie zawartości nastąpi na zabawie i loterii fantowej w parku Staszica dziś w niedzielę 10 września b. r. a ten, kto zgadnie najbliższą sumę do prawdziwej otrzyma, jak wspomniano, połowę całej sumy której drogą połowę przeznacza ofiarodawca wraz z zebranymi 10-cio kopiejówkami na rzecz funduszu loteryjnego.

Z Kursów Pedagogicznych.

Zapisy nowych kandydatów na kursa pedagogiczne trwają codziennie od godziny 10 — 12 w kancelarii Gimnazjum Tow. Op. Szk. Na I kurs przygotowanie 4 klas., na II — 5 klasowe.

Wykłady rozpoczną się w dn. 16 września.

Bizamina poprawkowa z chemii, mineralogii, fizyki i geografii odbędą się w poniedziałek 11 bm., piśmienny i ustny z języka polskiego i arytmetyki, we wtorek 12 bm. o godz. 3 po poł. w lokalu gimnazjum T. O. S.

Z Kola pracujących nad rozwojem przemysłu i handlu.

Zarząd Kola pracujących nad rozwojem przemysłu i handlu przy Stow. Kupców Polskich w Częstochowie prosi nas o zaznaczenie, że przy Kole utworzony został „Wydział wyszukiwania pracy dla członków Kola pozabawionych zajęcia wskutek wojny. Jednocześnie Zarząd Kola zwraca się z prośbą do tutejszych instytucji społecznych, administracyjnych, zakładów przemysłowych, oraz innych pracodawców, aby z zapotrzebowaniami

Zatwierdzona przez władze
szkoła lekarsko-dentystyczna

A. TROPPIA

WARSZAWA
Marszałkowska 116
(róg Złotej)

Zapis słuchaczy tylko z 6-cio klasowymi świadectwami odziennej.
Kancelarja udziela informacji, wydaje i wysyła programy bezpłatnie.

Pierwsza szkoła lekarsko-dentystyczna
egzystująca od 1897 roku

lekarza dentysty Ludwika Szymańskiego

Nowomiodowa № 1 w Warszawie

Nagrodzona na wystawie Hygienicznej medalem
Przyjmuje nowowstępujących z 6-cio klasowym wykształceniem.
Wiadomość i program w Kancelarji Szkoły bezpłatnie.

zglaszali się do Zarządu Kola, Teatralna 16, a będzie rekomendował tylko sumiennych i odpowiednio uzdolnionych pracowników.

O pomocy

Wdowiec w podeszłym wieku obarczony dwojgiem drobnej dżiatwy, do czasu wojny rękodzielnik dobrze zarabiający na wyżywienie rodziny b. właściciel sklepu w sródmieściu, a obecnie pozabawiony wszelkich środków do życia za naszym pośrednictwem apeluje do serc szlachetnych czytelników o pomoc w jakiejkolwiek bądź postaci. Jako człowiek nie przyzwyczajony do wyciągania ręki, gdyż pochodzi ze sfery zamożniejszej, jako syn adwokata od lat wczesnych nie wiedział co niedostatek, zwraca się do tych, którzy mają czem nakarmić swe dzieci, dajcie mu jakiegokolwiek zajęcie lub też złożone ofiarę, gdyż jak powiedzieliśmy wstydzi się się rękę po jałmużnę wyciągnąć. Ofiary lub łaskawe zgłoszenia przyjmuje administracja naszego „Gońca“ dla katolika.

Poznańska loteria fantowa a loteria R. G. O.

W r. ub. poznański komitet ratunkowy urządził loterję fantową na pomoc dla ofiar wojny i około 15,000 losów rozsprzedał w Królestwie Polskiem.

Mimo odbytego już dawno losowania w wielu miejscowościach nie wiadomo o wyniku loterji z braku tabel, a nadto nigdzie dotąd nie dostarczono fantów.

Wywołuje to wśród nabywców biletów nieufność, a nadto szkodziło rozpowszechnianiu loterji głównej Rady opiekuńczej w tych miejscowościach, w których kolportowana była loteria poznańska. Jest to wada organizacyjna, której, na szczęście, urządził loteryjny Rady Opiekuńczej unika, ponieważ wpłacił już do Banku Handlowego w Warszawie całą sumę, potrzebną na wygrane, a wynoszącą 700,000 marek.

Trychiny w mięsie.

Podczas badań mikroskopowych w rzeźni miejskiej we czwartek w próbie mięsa z wieprza należącego do Pawła Bazińskiego z Kamyka znaleziono trychiny. Mięso natychmiast skonfiskowano.

Rejestracja strat.

W chwili obecnej oprócz stolicy funkcjonują w kraju 83 komisje rejestracji strat wojennych w miastach i miasteczkach.

Ogółem komisji takich ma powstać niebawem 285 — tyle bowiem jest miast i miasteczek w okupacji niemieckiej.

Prace komisji potrwają mają do

grudnia, poczem główny wydział rejestracji przystąpi do zgrupowania wszystkich danych i opracowania odpowiedniego memoriału.

Na razie komisje rejestracyjne dają pewne zyski, ponieważ zgłaszają się do nich ludzie zamożniejsi, w wielu jednak miejscowościach położenie jest takie, że ofiary wojny nie mogą płacić za ocenę ich strat, bo literalnie nic nie posiadają.

Na ocenianie takich strat użyte będą wpływy obecnie osiągane przez komisje oraz specjalny fundusz Rady opiekuńczej w sumie 25,000 rb., przewidzianych w budżecie tegorocznym.

Śmierć Macocha.

Dowiadujemy się z autentycznego źródła o śmierci Damazego Macocha, która nastąpiła wśród wielkich cierpień i pokuty w więzieniu głównym w Piotrkowie przy ul. Bykowskiej, gdzie zmarły w trumnie był we środę odfotografowany. Zmarły odziany był w zwykły ubiór aresztancki, szarą więzienną kurtkę i takież spodnie parczane.

Pogrzeb nastąpił we czwartek. Wbrew Macochowi, okazującemu na długo przed zgonem skruchę i żal głęboki — Feliks Starzewski zachowuje się podobno w więzieniu wyzywająco.

Wykrycie oryginalnej kradzieży.

Do biura Komisarjatu I-go zgłosiła się jedna z mieszkanek ul. Szkolnej z prośbą o udzielenie jej pomocy w osobie policjanta, gdyż jest na tropie złodzieja, który mniej więcej pół roku temu uprowadził jej ulubionego kota. Prośbie kociej matki stało się zadość, i w towarzystwie posterunkowego pani X, wyruszyła w stronę ulicy Pięknej, do miejsca zamieszkania obecnego właściciela jej ulubionca, jednak w drodze dała sobie wydomaczyć, że kot po tylumiesięcznym pobyciu u innego pana, napewno jej już nie pozna i znowu ucieknie, wobec czego zrezygnowała z odbioru.

Z Warszawy.

46 proc. żydów na uniwersytecie.

Studentów było w semestrze letnim 1915/16 razem 1181, a mianowicie: na prawie 231, na filozofji 79, na przyrodzie 199, na medycynie 589, na farmacji 88. W tej liczbie studentów żydów: na prawie 60 (26,9 proc.), na filozofji 14 (17,7 proc.), na przyrodzie 66 (88,2 proc.), na medycynie 355 (85,8 proc.), na farmacji 26 (31,8 proc.), razem 521 (46 proc.)

Z Kielc.

Nasza niezaradność.

„Ziemia Kielecka“ z d. 26 sierpnia donosi, co następuje:

W tych dniach przesyła c. i k. Komenda Obwodowa do magistratu m. Kielc listę osób upoważnionych do prowadzenia handlu jajami na powiat kielecki. Sołtysi odnośnych wsi winni popierać owych handlarzy i w razie potrzeby udzielać im czynnej pomocy.

Pomiędzy 35 nazwiskami handlarzy uprawnionych do skupowania jaj nie znajdujemy ani jednego nazwiska o brzmieniu polskiem.

Ogłoszona lista stała przed nami jako gorzki wyrzut, iż tak łatwy, dla nas dostępny a korzystny handel przeszedł całkowicie w obce ręce.

Z Piotrkowa.

Aktualne zapytanie?

„Dziennik Narodowy“ otrzymał następujące uwagi: W dniu 17 sierpnia b. r. magistrat m. Piotrkowa z liczby przeszedł 100 kandydatów wybrał 14 osób na funkcjonariuszy milicji miejskiej w tem 1 byłego strażnika rosyjskiego, 1 „dżaczka“ i na pierwszego kandydata 1 Rosjanina. Czy jest to tęsknota do „dawnych czasów“, czy też zabezpieczenie się na wypadek powrotu „naszych“?

Z Lublina.

Klub mieszczański.

W Lublinie w tych dniach zawiązanym i przez władze zalegalizowanym został Klub mieszczański, organizacja, skupiająca w sobie żywioły niepodległościowe, której powstanie przyspieszył niedaleki termin samorządu i wyborów.

Z Ostrowa.

30,500 koron kary za spekulację.

Bankier J. Fefer z Ostrowca w pow. opatowskim otrzymał pozwolenie

na kupno 80 wagonów cukru w celu sprzedania go ubogiej ludności. Fefer większą część ukrył, sprzedając potem po cenie spekulacyjnej. Fefera za to aresztowano. Śledztwo trwało 2 miesiące. Obecnie sąd komendantury okręgowej w Opatowie, jak donosi „Hajnt“—skazał Fefera na 9 miesięcy więzienia z zamianą na 10.500 koron oraz osobno na 20 tys. koron kary.

Wagon cukru jeszcze nie sprzedanego skonfiskowano.

Ofiary:

Aleksander Hoffman na Dorażną Pomoc Rb. 2 kwit 292. Na Samopomoc Szkolną Rb. 2 kwit 293.

Od Administracji.

Uprzejmie prosimy Szanownych Prenumeratorów o łaskawe wpłacenie prenumeraty gdyż zalegającym zmuszeni będziemy wstrzymać wysyłkę „Gońca Częstochowskiego“.

Kursy Przygotowawcze

prowadzone przez słuchaczy uniwersytetów i wyż. zakł. nauk. Szkolna 5 II p. prawa oficyna.

Przygotowują do **wszystkich egzaminów** w zakresie szkół średnich (od kl. 1 do kl. 8 włącznie) w grupach i oddzieleniu. Poszczególne przedmioty wykładane są przez specjalistów.

Oddzielny kurs języka polskiego i literatury Kurs literatury współczesnej

Specjalne kursy języka niemieckiego francuskiego, łaciny, matematyki, rysunku, odr. i geom. wykreślnej.

Wyszedł z domu w lipcu chłopiec 9-10 letni Wincenty błodny i dotychczas nie wrócił, ktoby ockolwiek wiedział o zaginionym racy dać znać ojcu Janowi Jagodzińskiemu Wieluń — Bugaj. 687—

Częstochowskie T-wo Poż.-Oszczęd.

wzywa posiadaczy bonów T-wo po 50 kop. które mają być zupełnie z obiegu wycofane, do wymiany takowych codziennie w biurze Towarzystwa w godzinach 9—12 z rana.

Dłużników swoich Towarzystwo usilnie prosi o dobrowolne regulowanie rachunków, bez kosztownych środków przymusowych.

Przyjmuje się oszczędności na warunkach dogodnych.

29 Sierpnia 1916 roku.

Zarząd.

Częstochowskie T-wo Poż.-Oszczęd.

wobec nadchodzącej licytacji jesiennej w Lombardzie T-wo prosi klientów o regulowanie procentu.

Od zastawów, nie prolongowanych do d. 1-go Października r. b. będą liczone koszty licytacyjne. Licytacja odbędzie się w d. 16 października r. b. i w dniach następujących.

Częstochowa 6 września 1916 r.

Zarząd.

4 klas. Pensya Żeńska

(Progimnazjum)

Emilii Jurkowskiej

w Częstochowie

ul. Panny Marii № 42.

Zapis i egzamina codziennie od 12—4 Wpis roczny: kl. wstępna 30 rb. I kl. 40 rb., kl. II 45 rb. kl. III 50 rb. kl. IV 60 rb.

Znaleziono paltocik dziecięcy w ulicy Panny Maryi odebrać można za udowodnieniem i zwrotem kosztu ogłoszenia w Gońcu.

Wzwasz paraskok dnia 7 b. m. zgubiono parasolkę damską „Changeant“. Zaskawy znalazła sełkę zwrócić za wynagrodzeniem do Administracji Gońca Częstochowskiego.

Zgubiono męski kamaz. Oddać za nagrodą do Administracji Gońca. 688—

Od biegunki żądany „Rumex alpinus“ jest do nabycia w składnie apteczny Aleksandra Hoffmana w Starym Ryнку 21. 699—

Na dzisiaj.

Tydzień ubiegły zapisać trzeba czarną kredą w białym kominie, gdyż żadne z państw nie wypowiedziało nikomu wojny.

Nic dziwnego, grecki król Konstanty jest wciąż Grekiem i gdy Venizelos i inni biegają jak opętani i wołają mu nad uchem od rana do nocy: „Królu, chciej zrozumieć, że już czas nadszedł, kiedy i my potomkowie walecznych Hellenów musimy wtrącić swoje trzy groszki. Czas najwyższy wici z Aten posłać, zdecydować się i wyruszyć“ Król milczy, jak kolumna dorycka, opiera się i tylko wciąż głową przeczy, że nie i nie i jeszcze raz nie poda ręki koalicji.

Czyż można być tak niedyskretnym, żeby badać motywy orientacji upartego króla, wglądać czemu nie chce być rusofilem i ściga na siebie różne podejrzenia. Ale jedno tylko zapisać trzeba na dobro władcy Grecji, to jego gościnność. Najlepiej świadczy o niej gospodarka wszelkiego żołdactwa w Atenach, ba, nawet rewirów rosyjskich. Wydomaczyć to należy jedynie tem, że król Konstanty, choć w metryce niema napisane „Grek z tatusia i mamusi“, to jednak stoi choć na niepewnych nogach, ale zawsze na czele ludu, który jeszcze w czasach swej epoki bohaterkiej cenil gościnność jako cnotę wielką.

Bigos bałkański tak zaprzętnął umysły najteższych głów z nad Wolgi, że uciechnąć musiały wszelkie gadki o proklamowaniu autonomji Królestwa i dzisiaj nikt już na serio o premjum z Petrogradu nie mówi i nie myśli poważnie, bo jest śmiesznie dyskutować na ten temat.

Tym wszystkim politykom naszym z tej i z tamtej strony Wisły, którzy lubią dużo mówić, a je szcze więcej przyrzekać tym i owym, możnaby polecić najnowsze hasło wojenne milionera Ballina, który w wywiadzie z korespondentem „New-York Wordla“ zapytany o sytuację obecną, powiedział: „prze-trzymać, wytrzymać i pysk trzymać“

Najnowsze to hasło znajdzie zapewne zastosowanie nie tylko w Niemczech, ale przerobione u nas na więcej delikatne, tkwić będzie obok popularnego: „Czas to pieniądź“

Tyle o szerszym świecie, a w naszej Częstochowie? Wśród narzekania na biedę, drą się szybko poduszki, prują się ostatnie resztki garniturów z lepszych czasów, a zarobić może jedynie agent „tomasówki“, bo wobec spadkowego nastroju różnej monety z marką na czele, ruchome „wechsellatuby“ nie mają już racji bytu.

Jedynie Muzy nam błogosławią i kiedy jeden zespół skacząco śpiewający nas opuści, natychmiast tego samego dnia wieczorem w innym teatrze nowe trupy tanie wywołują nastroje.

Warto też słów kilkoro poświę-

cić najsympatyczniejszej z artystek scen polskich, przemilemu „bębnowi“ warszawskiemu p. Stasi Lubicz-Sarnowskiej, która jest uosobieniem wdzięku kobiecego i znajduje nadsładowczy nie na wszystkich scenach i scenkach. Dość powiedzieć, że jutrzejszy gość jest ulubienicą młodzieży i był czas, że gdy ledwie gwiazda jej rzuciła pierwsze błyski, a już każdy sztabak warszawski nosił jej fotografię w portfelu na sercu, a dzisiejszy student uważa sobie za szczęście, kiedy może na raucie z nią choć słów kilka zamienić.

Niemalże też radości sprawi wszystkim dzisiejsza loterja R. O. m. Cz. w Parku Staszica na cel „Częstochowa dla ubogiej młodzieży szkolnej“. Jakże się nie radować, kiedy znalazł się szlachetny ofiarodawca, który, chcąc dać zarobić bliźniemu, nasyłał różnej monety do słoja i powiada: „zgaduj zgadula ile ma ta szklana kula?“

Czyż nie podskoczy starzec czy młodzieniec i nie uderzą głową o sufit z radości na wieść, że wśród fantów najwięcej jest żywnościowych? A między niemi najprawdziwszą mąką, autentyczną słońską słoniną, nie-końska kiełbasą i wiele wiele innych rzeczy cenniejszych nieraz nad brylanty i złoto. Więc iść trzeba szukać szczęścia, a nuż kto wygra cały „komitet żywnościowy“ i znikną ogonki przy sklepach...

Gryf.

Teatr „PARYSKI” ul. P. Maryi 19.

Program od piątku 8-go do niedzieli 10-go i w czwartek 14 Września 1916 roku.

W szale miłości

Dramat w 3-ch wielkich częściach

Wieszczka (Fantazja) — Szafhuza (Natura)

NA SCENIE:

występy nowego zespołu artystów teatru „Bi-ba-bo” z Warszawy pod dyrekcją i artystycznym kierunkiem Karola Wojciechowskiego artysty teatru „Polskiego”.

Piękna Helena „nowoczesna”

Operetka-parodia w 1-ym akcie, W. Struskiego
muzyka J. Offenbacha.

Nad program!

p. Michałina Kamińska i p. Józef Moranowicz
odtańczą „Tance ukraińskie”

Teatr „ODEON”

Program od niedzieli 9-go do czwartku 14-go Września 1916 roku.

Dzisiaj wielki obraz sensacyjny:

Przestępca

Znakomity dramat kryminalny w 5-ciu częściach, z przegód
detektywa Wintera.

Część 1-a: Miljonowy spadek. | Część 3-ia: Tajemnica magii.
— 2-ga: Międzynarodowy aферzysta. | — 4-ta: Kobieta detektyw.
Część 5-ta: Zdrada.

Żywy nieboszyciel (arcywesela komedia)

Turyści w Alpach (Z natury) — Zakochany Jaś (kom. czyny)

ANONS: Wkrótce ukaże się na ekranie: „POTEGA MILCZENIA”
Znakomity dramat z udziałem słynnej Henny Porte.

Ceny miejsce zwykłe. — Szczegóły w programach.

Zamiast mydła
Używajcie tylko

Wyrób
G. CZARNEKIEJ i S-ki
w Zawierciu.

Surogat mydlany bez tłuszczu

Ostatni wyraz doskonałości

Petrolid

Wyrób G. Czarneckiej i S-ki w Zawierciu ul. Piaskowa Nr. 2 róg Białowskiej.

Kto raz użyje **Petrolidu** według wskazówki przepisu, ten przekona się o wartości **Petrolidu**. Zalety **Petrolidu**. **Petrolidem** dobrze się pierze bez domieszki mydła. **Petrolid** nie zawiera chloru kostyku, soli glauberskich. **Petrolid** zawiera łagodne przetwory chemiczne. **Petrolid** nie niszczy bielizny, używa się także do mycia rąk i twarzy. Ceny detaliczne bardzo niskie. Prosimy zwracać uwagę na firmę i markę fabryczną. Skład w Częstochowie ul. Teatralna 7. A.

Bank Handlowy w Warszawie

Oddział w Częstochowie

wydaje przekazy na wszystkie miejscowości Królestwa, otwiera rachunki czekowe, przyjmuje wkłady na oprocentowanie.

Biurow komisji ulgowej realizacji podatku skarbowego

przyjmuje wpłaty codziennie w lokalu Towarzystwa Kredytowego miasta Częstochowy od godziny 9-tej do 1-szej. Komisja prosi wpłacających o przynoszenie ze sobą wezwań rządowych.

Pierwszorzędna Chrześcijańska Pracownia GORSZYÓW

„JÓZEFY”

Nagrodzona Medalem
CZĘSTOCHOWA, ul. P. Maryi 46,
róg Szkolnej Nr. 1.
gorsety kroji paryskich i wiedeńskich
hygieniczne i do wyrównania figury
szelki do prostego trzymania biustono-
sze, pasy i t. d. Pranie, reperacja i prze-
rabianie. — Ceny umiarkowane. 1447

Szkoła rzemiosł
dla kobiet

Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie, Teatralna 26.

Króć, szyć ręczne i maszynowe, haft biały,
kolorowy i artystyczny, cerowanie swysojaj,
deseniowe, roboty klockowe, tiulowe, sztyl-
kowe, krzyżowe, na drutaach, na siatce go-
beliny, aplikacje, point lace, wyroby z rajli,
guskarstwo. Słójd drobny, wórkowy, pape-
rowy, sznurkowy, słojiany, drewniany, gli-
niany, wyrzynanie, wypalanie, rysunki prak-
tyczne, kopjowanie 49 wzorów, kompozycje
własne w zastosowaniu do wszelkich robót,
Kwiaty. Malowane na szkle, drzewie, skórze
i materiałach. — Szycielstwo.
Zapisy przyjmuje codziennie od 9 r. do 7 w.

Kursa dla ochraniarek i froebianek

oraz zakład froebowski

Stanisławy Ligęzówny

w Częstochowie, Teatralna 26.

Przyjmuje zapisy pań i dzieci codzien-
nie od 9 rano do 7 wieczorem.
Rozpoczęcie zajęć dnia 2-go września
1916 roku.

Doktor PAWEŁ BRONIAŃSKI

w Częstochowie przeprowadził się na ulicę
Panny Maryi Nr. 21 obok
Teatru Paryskiego.

Choroby skórne i dróg moczowych. Przy-
jmuje od 9—12 rano i od 4—7 po poł. Panie od 12—1
po poł.

DENTYSTA

Michał Rozenowicz
powrócił

i rozpoczął przyjęcia
ul. Panny Maryi № 35.

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec
w Częstochowie

ul. Panny Maryi № 10.

Choroby zębów i jamy ustnej.
przyjmuje codziennie
od 9—1 i od 3—7 wieczorem.

Mydło szare z wysokim procentem tłuszczu, do prania i smarowania maszyn i wozów. Hotel Krakowski. 683

Zaraz poszukuję zdolnej osoby z dobrą znajomością niemieckiego do załatwienia korespondencji. Zgłaszać się natychmiast do biura redagowania pism ul. Szkolna 8. 686

Ryby żywe, Śledzie wędzone, Mięso jarząkie, Masto, Marynaty i t. p. poleca St. Szczepański ul. Panny Maryi № 25. 681

Supię „Perkun” 8 HP. — 5 HP. Otery w Gońcu sub „P”. 682

Mleko słodkie i kwaśne stałe do sprzedania poleca Rydzewska ul. Panny Maryi Nr. 40. 685

Szostoklanista poszukuje korespondenta w zakresie 8-oh klas. Wiadomość sklep „Jubla” od 5—6 po poł. 678

3,000 rubli potrzeba na numer hipoteki. Otery sub 5,000 w Gońcu. 678

Redaktor i wydawca r. D. Wilkoszewski.

Kierownik Literacki F. J. Galiński.

Oddruto we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochowskiego”.